

VIẾT VỀ LỚP 1971, 50 NĂM TRƯỚC

● Hồng Bảo SB72

Thảm thoát nửa thế kỷ đã trôi qua... Trái dưa, trái chuối, trái banh ngô không liên quan gì đến nhau bỗng quyện chặt trong mớ ký ức nông nản như hơi thở buổi giao mùa. Thuở sống chung mang ít nhiều miễn cưỡng giờ bỗng ám ảnh như mối tình đầu định mệnh.

“Lính ban mai cai lính ban chiều”. Khẩu ngữ một thời khiến hai lớp kề nhau đâm ra khắc nhau và hai lớp cách nhau lại tỏ ra bênh vực nhau. Những ngày chập chững chủng viện, tôi cũng e dè với các bạn lớp 1971 và dễ dàng thân thiện với mấy anh SB70. Sau này gặp lại khi ở tuổi xế chiều, chúng tôi xưng hô bằng huynh đệ cho có lớp lang chứ hồi đó lớp SB72 chúng tôi chỉ gọi lớp SB70 trở lên bằng anh, còn với lớp SB71 thì: “Ê, có ngon chiều nay tao với mày ra bãi biển chơi tay đôi!” Tôi đã từng thách đấu với An theo như thế. Trong lớp tôi cũng có đến 4 thằng SB72... rớt lại:

Dao búa, Dũng noir, Dũng petit và Minh già hồ.

An theo ngồi kế bên tôi trong phòng étude năm đầu tiên. An đá banh hay nhưng nhỏ con nên ở đội B của lớp SB71 chuyên thi đấu với đội A của lớp SB72. Tôi chơi thể thao kém nên không có cửa với An ngoài sân banh. An vẽ đẹp nên phụ trách vẽ cho tập san lớp 1971, tôi phụ trách vẽ cho lớp 1972. Thằng lính mới tò mò dòm qua coi đàn anh làm ra sao để bắt chước, An lại lấy tay che lại. Trời đất, vẽ mà hấn cũng sợ mình copy! Thái độ đó khiến tôi gai mắt dẫn đến vụ thách đấu như trên.

Ánh bù-loóng lại rất mực hiền lành, không hề ra vẻ đàn anh. Trên 2 phòng ngủ chú nhỏ chia cho 3 lớp nhỏ theo alphabet nhưng mỗi lớp tách ra thành 2 lớp A & B, vì vậy trên phòng ngủ tôi nằm gần Ánh bù-loóng và cách anh Chương SB70 một dãy. Ánh bắt chước anh Chương chải mái tóc *ondulé* và bày lại cho tôi. Sau khi vén mái một bên thật mượt, dùng cây lược để dọc từ trên đỉnh đầu kéo xuống một phát là có mái tóc dợn sóng ngay. Nhìn 2 thằng chăm chút cho nhau mái tóc dợn sóng, thánh Bể tùm tùm cười.

Nhà thánh Bể kế bên nhà mợ tôi ở Thanh Hải. Hè về chúng tôi lại được cha Tạc kêu ra ngủ chung viện để canh ăn trộm nên cũng khá thân thiết. Tuy nhiên, “thánh” không cùng nghịch với chúng tôi nên ít có kỷ niệm. Mùa hè ra chung viện ngủ, chúng tôi được cha Tạc cho mượn bộ cờ vua, cờ đam, cờ cá ngựa và cờ tỉ phú để chơi. Địa điểm trú quân là hành lang bên dãy chú lớn mặt quay về biển. Thánh Bể không biết chơi

ăn gian nên thường... thua. Mỗi lần phát hiện tôi ăn gian là “thánh” đổ mặt tía tai và bắt đầu... cà lăm!

Nói đến việc ngủ hè ở đây phải nhắc đến Thọ Lác. Sau khi chơi vài ván cờ cho có lệ, Thọ Lác khêu tôi: “Đi ra biển chơi hông mây?” Tôi ngây thơ cứ nghĩ ra biển chơi cho mát. Ai dè Thọ Lác cầm đèn pin đi rảo rảo, ngang qua mấy chiếc thuyền úp, anh chàng bất ngờ bật đèn pin lên rọi vào. Thế là có màn hai anh chị lật đật túm quần áo bỏ chạy. Tôi quen Thọ Lác từ hồi còn học tiểu học ở Lasan Vĩnh Phước. Thọ chỉ hơn tôi một lớp nhưng to lớn lực lưỡng như lực sĩ đẹp! Hồi đó chúng tôi học taekwondo và huấn luyện viên Đại Hàn thường nhờ Thọ Lác phụ tá để tập dợt cho chúng tôi. Vì vậy, đi với Thọ Lác tôi luôn yên tâm. Nhớ có lần cùng nằm nhà bệnh, Thọ đi lật mùng của mấy chú dậu bánh mì thu chiến lợi phẩm về chia cho tôi. Mấy anh lớp SB70 cũng không dám hó hé!

Thực ra, lớp 1971 rất hiền! Nếu có thể dùng từ “ăn hiếp” thì chỉ có... ma Đạt. Ma Đạt thường hăm dọa mấy thằng hạng B của 72 chớ hình như cũng chưa đánh đấm đũa nào. Tuy nhiên, có 2 thằng nhóc lớp tôi cay cú ma Đạt sao đó mà chúng rủ nhau chiều đó ra “xử” ma Đạt ở cây bàng gần sân banh nhỏ. Nhắm chưa chắc ăn, chúng rủ thêm tôi. Ba thằng quây ma Đạt từ 3 phía, thấy ma Đạt quay lưng lại mình, tôi liền thót lên kẹp cổ, ma Đạt quay người một vòng, tôi vắng vô gốc bàng. Khi tỉnh dậy thì chiến sự đã... kết thúc. Ma Đạt vẫn... phẻ re! Hơn 40 năm sau, ma Đạt đi “bụi đời” lại tìm đến tôi. Quả là, oan gia gặp nhau trong... ngõ hẹp!

Nói đến ma Đạt lại nhớ Hùng ma ốm, chỉ riêng lớp 1971 mới có biệt danh “ma” mà đến 2 ma. Ma Ốm lành tính hơn nhưng cũng hay giành bàn ping-pong với lớp chúng tôi, anh chàng này vẫn giữ nguyên giọng Quảng Bình trọ trọ khi vào chủng viện. Trung Thu năm 1974, chủng viện tổ chức múa lân với 4 ông Địa là: Rev. Trọ SB68, Dũng xuki SB69, Việt cận và tôi SB72. Nhảy tới nhảy lui lại mang cái mặt nạ ông địa nên tôi không thấy đường vấp vào thành giếng chỗ gần phòng cha bề trên. May là ma Ốm đã ngồi sẵn tại đó gác chân ngang qua miệng giếng nên tôi không bị lọt giếng (giếng này chỉ nổi lên mặt đất chừng 20 cm và chỉ được đầy một nửa). Tiếng trọ trọ của ma Ốm cất lên: “Tao biết thế nào cũng có thằng lọt giếng mà!”

Hay cặp kè ma Đạt còn có bà Đôn, vì hai gã này kè vắn nhau. Bà Đôn cũng khá nghịch ngợm và hay tham gia những phi vụ hái dứa trộm đem lên nhà ngủ với chúng tôi. Bà Đôn thường lọt dứa giùm tôi nhờ hàm răng chắc khỏe. Một đêm, khi đã yên ắng, chúng tôi lục tục kéo nhau ra đầu nhà ngủ để leo ra mái nhà bếp thưởng thức... dứa. Bất ngờ, thầy Cần ở đầu xuất hiện. Chúng tôi nhanh chân chạy về giường. Bà Đôn chậm chạp nên bị... chặn đường về! Bóng đèn nhà ngủ mờ mờ nên thầy không nhận ra ai. Bà Đôn không dám về giường nữa vì khác nào: “*Lạy thầy, em ở giường này!*” Thế là hai thầy trò chơi cút bắt quanh mấy cây cột nhà ngủ gần nửa tiếng. Cuối cùng, thầy Cần... bỏ cuộc! Giữa niên khóa 73-74, ma

Đạt xách va-li từ giã chủng viện. Bà Đôn lén bắt con rùa dưới hồ Đức Mẹ bỏ vô hộc bàn của ma Đạt để nuôi chơi. Tôi vốn nghe nói rùa mà cần là “trời gầm không nhả”, vậy mà bà Đôn bắt gọn hơ! Gã thả mấy miếng bánh mì cho con rùa lên đớp xong đưa tay lật ngửa con rùa phát một, tôi thì không dám sờ vào. Trong một giờ lao tác, tôi phát hiện bà Đôn sợ con bọ ngựa. Một hôm, tôi lén bắt con bọ ngựa thả vào trong hộc bàn con rùa. Đầu giờ chiều, vào phòng étude, việc đầu tiên của bà Đôn là thăm con rùa. Gã vừa mở hộc bàn ra là hét lên một tiếng và nhảy qua cửa sổ khiến tôi được một phen cười vỡ bụng.

Khắc Đoan thuộc loại nhỏ con trong lớp 1971 và có vẻ là con nhà khá giả. Chủng viện quy định ngày thường mặc áo xanh nhạt quần xanh đậm nhưng không được... model. Đạo đó, thấy lớp 1970 có hai anh Thành và Thiện chơi quần ống patte khá rộng. Đoan nhà ta về Tết vô cũng sắm một bộ model: Quần đen ống patte, áo xoa mỏng màu xanh rêu bó sát. Có lẽ anh chàng sợ nên không dám mặc ngay và bỏ nhỏ với tôi: *“Tao ngại mặc đồ mới quá, mày mặc trước đi!”* Tôi khoái quá chơi ngay bộ đồ mới, áo bó nên không vấn đề gì chỉ có cái quần phải lật lai lên. Không biết sao bữa đó tôi mang trót lọt... Đoan yên tâm nên bữa sau diện vào, thế là bị thầy Châu “hỏi thăm sức khỏe”.

Người tôi thân nhất trong lớp 1971 là Hùng cô Hiền. Trước 1975, tôi với Hùng chỉ có điểm chung là cùng cha linh hướng Phan Đình Tạc. Mỗi tối thứ 7, sau khi giải tội xong, cha thường kêu tôi, Hùng hoặc

anh Thiện 70 vào thưởng thức chút quà trên quê cha gửi xuống. Sau gần 3 năm từ già chủng viện, đầu năm 78, tôi vào ở nhà một người di bên hông nhà thờ Phan Rang để “canh me” một chuyến đi. Con gái của người di này lúc ấy đang học cùng lớp 12 với Hùng tại trường Nguyễn Trãi. Tôi nhờ chị ấy nhắn với Hùng. Thế là chiều đó, Hùng nhờ người anh họ là Dương Công Lý SB70 qua chở tôi đến nhà chơi. Nhà Hùng có một cái gác gỗ khá biệt lập và Ba Má của Hùng cho mấy anh em ở trọ lại đó để ăn học, ngoài anh Lý còn có “thánh” Hòa lớp 1971. Tôi không hiểu tại sao Hòa có nick “thánh” vì tôi biết Hòa cũng khá nghịch. Ba năm trước thì tôi không đáng cho Hòa kẹp cổ nhưng lúc bấy giờ thì tôi chỉ kém Hòa vài ký là cùng. Hai đứa đi cặp với nhau cũng coi mùi khá ăn ý. Ở quê nhà Gò đền, Hòa có tên Phú, tên cha là Lĩnh nên người ta quen gọi là Phú Lĩnh. Hòa có chiếc Honda 67 nên Tết năm ấy Hòa chở tôi đi ăn Tết vùng Phan Rang. Xuống Bình Chính lúc thầy Thường đang quản nhiệm nên anh em SB coi nhà xứ như nhà mình, có công tử bột Phẩm SB71 bảo kê. Hồng Giuđa SB71 xách chai rượu để tới. Hùng ba trợn 1972-73 và Minh gái thượng 1973 có trách nhiệm hái dứa. Nước dứa đổ vô thau nhôm rồi pha rượu vô. Mới 3 ly tôi đã không còn biết chuyện gì đang xảy ra, tỉnh dậy thì thấy đã tới Hộ Diêm. Trước mặt tôi có Khắc Đoan đang ngồi sòng, miệng phì phèo điếu thuốc hết điếu này lại nối điếu khác. Khắc Đoan vẫn ốm nhưng cao lên nhiều. Nguyên già dê lúc bấy giờ đã khá to con và biết lái xe

ben. Thấy các bạn đang quá “vui Xuân” nên Hòa chở tôi về Gò đền. Nằm ịch xuống tấm phản nơi phòng khách, tôi chỉ muốn nhắm mắt một chút. Hòa ngỡ tôi say nên ngồi bên cạnh “thơm” nàng Thơm (vợ Hòa hiện nay) tỉnh rụi! Lúc bấy giờ hai bạn chưa cưới, chờ bót “căng thẳng” tôi ngồi dậy. Hòa giới thiệu nàng là dân Khiết Tâm (Bình Cang). Sau Tết, chuyến đi không thành. Hè năm 1978, tôi lại vô Phan Rang lần nữa và ở lâu hơn. Dịp này tôi còn chơi chung với một số bạn học của Hùng ở Phan Rang. Nhờ đó mà tôi có bạn Phan Rang khá nhiều! Đạo đó việc đi lại khó khăn, mua vé xe phải có giấy đi đường nhưng đến với ê-kíp này thì giấy giới thiệu công tác loại nào cũng có!

Khoảng tháng 8/1979, Ba Mẹ tôi quyết định bán nhà đi vô vùng Song Mỹ (cách Phan Rang 35 km) sinh sống. Tôi vốn dở chịu nắng nên không hợp với việc làm nông. Lúc bấy giờ, tôi xuống Phan Rang làm thuê cho người chị bà con chuyên cắt giấy vấn thuốc và in bao bì. Tôi lại có dịp gần gũi Hùng nhiều hơn, thời gian này Hùng đang học trung cấp Nông nghiệp, có anh Nguyễn Trọng Nam (Phước Thiện - dân Lâm Bích) cũng học trung cấp Nông nghiệp với Hùng. Anh Nam là cháu kêu mẹ Hùng bằng Dì ruột. Tôi cũng theo anh gọi ba mẹ Hùng bằng Dì - Dượng. Ba mẹ Hùng coi tôi như cháu, thỉnh thoảng ba Hùng còn rủ tôi ra quán làm đĩa đầu vịt với xì nếp than. Cuối tuần, chúng tôi lại tụ tập ở căn gác nhà Hùng với đủ mọi trò của tuổi thanh niên. Gia đình Hùng

lúc bấy giờ vẫn còn khá nhiều ruộng (sau này Hùng trông nho cho đến ngày giải tỏa) nên không phải ăn

cơm độn. Nhà Hùng đông anh em nhưng cuộc sống vẫn khá phong lưu. Vì vậy, việc tôi đến nhà Hùng lục cơm nguội cũng rất tự nhiên. Cà phê tự chế lúc nào cũng sẵn nhưng những ngày đẹp nhất của chúng tôi vẫn là những ngày cuối tháng. Tôi có lương còn Hùng và các bạn có tem phiếu để... bán! Ly cà-phê

đen với 2 điệu Samit ở quán Mai Linh hay Thủy Trúc là một thời thượng lúc bấy giờ. Tất nhiên, tuổi thanh niên không thể thiếu chuyện bồ bịch! Những dịp này mới được biết mặt bồ của bạn bè. Hùng chẳng có khiếu đàn hát hay vẽ vời gì cả nhưng lại rất đào hoa, nhiều cô theo đuổi. Nhiều lần Hùng còn nhờ tôi “cắt đuôi” giùm. Đi với những cái “đuôi” này tôi mới biết Hùng được ngưỡng mộ cỡ nào!

Thời gian tôi lập gia đình thì Hùng đi nghĩa vụ quân sự. Đầu thập niên 90, tôi chuyển sang nghề chụp hình nên thường xuống Phan Rang rọi hình. Thời gian này Hùng thường xuyên ở rẫy một mình nên chúng tôi lại có dịp bù khú với nhau. Chuyện đời, chuyện người thường nhỏ to tâm sự. Hùng luôn giúp cho tôi những ý kiến rất thiết thực. Tính Hùng lạc quan và bao dung nên mỗi lần gặp Hùng, tôi đều có cảm giác được an ủi và bình an. Ba lần Hùng bệnh nặng tôi đều có mặt, hai lần đầu đều do bệnh phổi. Thậm chí có lần tôi đến thăm, hai đứa chỉ ngồi nhìn nhau vì Hùng mệt đến mức không nói được. Thời gian tôi vào làm ở Sài Gòn thì Hùng đã vào đó trước được mấy năm làm giám đốc một chi nhánh BDS ở đường Trường Chinh, chân ướt chân ráo lại có bạn kê bên! Tình thân như thế nên ngày viếng tang Hùng, tôi vừa đến là chị em của Hùng đều vỗ vập hỏi han như người anh, đưa em trong nhà. Cho đến ngày bạn ra đi về cõi vĩnh hằng, tôi dám chắc rằng tôi là người Hùng thân thiết nhất so với các bạn SB71 và ngược lại, Hùng cũng là người tôi thân thiết nhất so với các

bạn SB72. Đó là định mệnh! Hùng là gã SB71 duy nhất mà tôi “*mày - tao*” cho đến lúc Hùng nhắm mắt xuôi tay...

Một gã SB71 nữa mà tôi biết Hùng khá thân là Thu cọt. Hồi trong chủng viện thì anh này thường đi với Đức chàng hiu và Trọng Vinh. Ba anh này là ba ngôi sao thể thao của lớp 1971 lại cùng ở Cam Ranh (Hòa Do, Hòa Yên, Hòa Nghĩa) nên chẳng lạ gì! Hùng lúc đó thường chơi với Phẩm. Thu cũng là con cha Tạc như tôi với Hùng. Hè năm 1978, một số bạn bè của Hùng thi vào Cao Đẳng Sư Phạm Nha Trang khoa Anh và học cùng với Thu nên Hùng nối lại liên lạc với Thu từ đó.

Lớp 1971 còn có một người bạn thân cùng xứ với tôi là An Phong. Tôi cùng học giáo lý Thêm Sức năm 1969-70 ở giáo xứ với Phong SB71, Ánh SB70 và anh tôi: Châu Tuấn SB70. Vì vậy, tuy không học cùng lớp ở chủng viện nhưng cũng là... bạn học. Nói cho vui thôi chứ về kiến thức thì An Phong luôn hơn tôi một cái đầu. Năm 1978, tôi bắt đầu tham gia giáo lý viên. Anh Tuấn, An Phong và bạn Hy SB72 đều đã tham gia trước tôi. Trong giờ học có phần chia sẻ Lời Chúa. Nhà có quyển Tân Ước thì anh Tuấn đã dùng lâu nay rồi. Phong chìa cho tôi quyển Tân Ước bằng tiếng Anh của Hội Thánh Tin Lành Ghi-đê-ôn. Tôi ngỡ người: “*Rồi sao mà đọc?*” “*Thì... cứ đọc bản tiếng Việt ở nhà trước đi, rồi đến chừng đó vừa đọc vừa... độ!*” Quả là cao kiến! Thực ra, những đoạn Tin Mừng chúng tôi cũng đã quen thuộc sẵn rồi, nay 10 chữ mà biết được

6-7 chữ thì những chữ còn lại cũng dễ đoán. Nhờ đó lại biết thêm từ mới và có dịp ôn lại mớ tiếng Anh ít ỏi của mình. Năm 1979, gia đình tôi chuyển lên Song Mỹ cũng có Phong đi theo để giúp khuôn đồ đạc. Thỉnh thoảng tôi lại viết thư cho Phong nhưng chưa bao giờ bạn trả lời. Có dịp về Nha Trang, tôi hỏi: “*Có nhận được thư mình gửi không?*” Phong cười: “*Nhận được nhưng mình không biết viết thư nên không hồi âm!*” Năm 1981, sau khi mổ ruột thừa cần nghỉ ngơi, tôi được Ba Mẹ cho về Nha Trang chơi ít hôm. Về gặp lúc nhóm giáo lý tổ chức đi chơi trên Thành, Phong rủ tôi đi cùng. Chiều về, An Phong bỏ nhỏ: “*Trưa mai, ghé nhà mình ăn cơm nghen!*” Tôi ậm ừ cho qua chuyện. Thực ra, tôi ăn cơm nhà Phong đã nhiều lần nhưng không thấy thoải mái vì việc phải mời cơm từ trên xuống dưới. Hôm sau, tôi qua nhà ông cậu bên Gò Dê chơi. Hôm sau nữa tôi về thì nghe mấy chị trong ban giáo lý nói: “*Phong vượt biên rồi! Chiều hôm qua nó với thầy Việt (Phan-xi-cô) tìm em rủ đi tắm biển mà không thấy. Nó với thầy Việt bơi cho đến tối để chờ taxi (ghe nhỏ) vớt.*” Thì ra, hôm kia Phong rủ tôi tới nhà ăn cơm là có ý đó. Chuyển ghe đó gia đình Phong thuê trọn gói nên thêm vài người chằng sao. Ba Mẹ của Phong và các em mua bãi để ghe đến đón nhưng không may bị... phản thùng! Nghe nói, ghe chờ ngoài đảo mấy ngày và Phong đã định nhảy xuống bơi vô nhưng mọi người ngăn được. Phong là người đa cảm nhưng rất ít bộc lộ!

Tôi lên Song Mỹ ở kế bên nhà chú ruột của Vinh

SB71. Ba của Vinh ngày xưa đi Chung viện Làng Sông lớp với Đức Cha Soạn, khi ba tôi làm thầy về surveillant chung viện có dạy lớp này. Vì vậy, khi đi bụi với Đức Tổng năm 1983, tôi có nhờ anh Ngọc Tâm SB70 dẫn qua nhà Vinh ở Tân Phú chơi để thăm hỏi tình hình sinh sống. Vinh cũng đã vài lần đến nhà tôi. Đợt về Song Mỹ chịu tang ông chú, Vinh định cùng tôi xuống Phan Rang thăm Hùng lúc Hùng đang về nhà dưỡng bệnh, nhưng các em của Vinh can nên thôi. Khi tôi vào làm trong Sài Gòn lại thuê một chung cư ở cách nhà Vinh chừng 300m nên cũng hay qua lại. Khi xuất cảnh Vinh lại ở cùng xứ với chị vợ tôi và phụ trách ca đoàn ở đó. Từ 73-75, Vinh phụ trách thể thao bên chú nhỏ nên hễ cuối giờ chơi là gom banh lại để cất. Tôi và Định SB72 hay nài anh ta cho mượn bộ raquette để vô nhà bệnh chơi lén. Với thể lực của Vinh thì thừa sức quăng hai đĩa tôi ra hai góc, nhưng lần nào Vinh cũng... nhượng bộ: *“Coi chừng cha thấy là chết tao đó nghen!”*

Tịnh ông bầu có lần hào phóng tặng cho tôi và Cảnh SB72 nửa lọ thuốc *antimycose* để xức lang ben: *“Thuốc này quý lắm, xức vài lần hết liền!”* Mấy hôm sau, tôi nghe Mai Thúc Biện hỏi: *“Chai thuốc thằng Tịnh cho còn không?”* *“Chi?”* *“Bữa trước nó xức lác đồng tiền, tao biểu còn thì đưa tao mà nay hỏi nó nói đưa tụi mày rồi!”* Nghe xong tự nhiên tôi ngứa ran trên mặt và hỏi Cảnh: *“Trả lại đi mày, đừng xức nữa!”*

Có những anh bạn SB71 khác mà tôi ít tiếp xúc nhưng vẫn nhớ như: Khánh Tom chơi bóng bàn khá

giỏi và hay gạ các bạn 72 chơi độ chuối, anh chàng này là con thầy Tiên và cũng là con cưng cha Láng. Thế Hy cũng giỏi bóng bàn nhưng đánh bay bướm hơn. Thánh Tiến và Tập đều hiền khô, Tập có em trai là Tòng Petit SB73. Hồ Đức Khiêm thường đứng đầu bảng. Huy mập là con ông Bõ đỡ đầu Thêm sức tôi...

Cũng có những anh SB71 mà tôi dứt khoát phải gọi bằng ANH. Bõ đỡ đầu rửa tội của tôi là Ba của Đỗ Tiến Dũng SB69 và Đỗ Tiến Sĩ SB71. Ông cũng đỡ đầu Thêm sức cho anh Tuấn tôi. Ông nói: *"Con nào cũng là con, cứ đứa lớn làm anh đứa nhỏ làm em"*. Chính vì vậy, anh Tuấn kêu anh Dũng bằng anh và tôi cũng kêu anh Sĩ bằng anh. Nhờ đó, mà chúng tôi gắn bó với nhau hơn. Một lần, tôi nghe Giáo rạ SB71 gọi anh Duyệt 69 bằng "mày". Tôi ngạc nhiên hỏi anh Duyệt, ảnh cười: *"Nó là bạn anh mà. Nó thi 3 năm mới đậu vô CV đó!"* Từ đó, tôi có thêm "anh" Giáo. Anh Phước ba-tô đen và hài hước hay chơi chung với anh Hưng babilac trắng treo đài các. Khi tôi mới vào chủng viện thì những anh này đã cao gần bằng thầy Hoàng. Một bữa ăn trưa xong đi tản bộ, thầy trò đứng chỗ sân bóng rổ, anh Phước mần mò sau ót thầy Hoàng: *"Thầy có cái xoáy sau ót đẹp ghê!"* Thầy Hoàng: *"Tướng đó mày!"* Anh Phước bỏ nhỏ: *"Em có thằng bạn cũng có tóc giống thầy mà nó làm nghề... hốt rác!"* Mới lớp 7 mà dám nói đùa với thầy kiểu đó thì đáng cho tôi kêu bằng sư phụ chứ ANH gì nữa!

Hai lớp gần kề nên tuổi tác chẳng chênh lệch là mấy! Thậm chí, lớp tôi có nhiều bạn sinh 1959 và lớp

1971 cũng có nhiều bạn sinh 1960. Nhưng có thể khẳng định một điều: Với nền giáo dục chủng viện thì hơn một lớp cũng đã làm thầy lớp dưới được rồi, cả về kiến thức lẫn nhân cách. Vì vậy, tuy có mối quan hệ bạn bè với vài gã SB71 nhưng tôi luôn cảm thấy ít nhiều kính nể các bạn, kể cả bạn Hùng thân thiết nhiều năm và “nhóc” An theo từng pác-co tay đôi với tôi! Ω